

ΒΚ

Αριθ. εω. 131516

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Π 37.9

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΣ
ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΤΗΣ ΤΕΚΝΟΓΟΝΙΑΣ

(ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ ΕΚ ΤΗΣ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ»)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1938

Πρὸς τὸν ἱερόν Κλήρον
 καὶ τὸν εὐσεβῆ Ἑλληνικὸν Λαόν

Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ λύπης πολλῆς διεπίστωσεν ὅτι μία ἀπὸ τὰς χαρακτηριστικώτερας κακίας τοῦ αἰῶνος μας, μία δημολογουμένως ἐκφυλιστικὴ τάσις καὶ ἐκδήλωσις, ἡ **ἀποφυγὴ τῆς τεκνογονίας καὶ τεκνοτροφίας**, ἐφανισθεῖσα παρὰ τοῖς νεωτέροις ξένους λαοῖς ζητεῖ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν ἑλληνικὴν χριστιανικὴν οἰκογένειαν, καὶ τείνει νὰ σαλεῦσῃ τὰς βάσεις αὐτῆς, νὰ καταστρέψῃ τὴν ἠθικὴν ἔννοιαν καὶ τὸν ὑψηλὸν τοῦ γάμου σκοπὸν, νὰ διαφθείρῃ τοὺς Ἕλληνας χριστιανοὺς συζύγους καὶ νὰ βλάβῃ ἀνεπανορθώτως τὸ ἑλληνικὸν Ἔθνος διὰ τῆς ἀραιώσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Τῆς κακίας ταύτης πρώτη μὲν ἐκδήλωσις εἶναι ἡ λεγομένη **ἀμβλωσις ἢ ἔκτρωσις**, ὁ φόνος δηλαδὴ τοῦ ἐμβρυοῦ ἐντὸς τῶν σπλιγγῶν τῆς μητρὸς του—φόνος ἐνεργούμενος κατὰ ποικίλους τρόπους—καὶ ἡ βιαία ἀποβολὴ τοῦ φονευθέντος ἁώρου τέκνου. Ἀκόμη δὲ σκληρότερα καὶ ἐγκληματικώτερα εἶναι ἡ ἀπόρριψις τῶν ὀμαλῶς γεννηθέντων καὶ ζώντων βρεφῶν, τὰ ὁποῖα οὕτω λαμβάνουν τὸν θλιβερὸν χαρακτηρισμὸν **«ἐκθετα»**.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐπανάληψις τῆς κακίας, ἀκόμη καὶ τῆς μεγαλυτέρας, ἀμβλύνει τὸ ἠθικὸν αἰσθητήριον ἢ καυτηριάζει τὴν συνείδησιν, ὥστε σὺν τῷ χρόνῳ νὰ παρίσταται ἡ κακία ὡς τι μόνιμον, ἢ τοῦλάχιστον ἀνάξιον λόγου πταισμα, ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καθήκον αὐτῆς ἐθεώρησε νὰ συστήσῃ τὰ δέοντα πρὸς τὸν Κλήρον καὶ τὸν λαὸν διὰ τὴν περιστολὴν τοῦ μεγάλου τούτου κακοῦ.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι τόσον ἡ ἔκθεσις καὶ ἀπόρριψις τῶν νηπιῶν, ὅσον καὶ ἡ ἔκτρωσις ἀποτελεῖ ὄχι μόνον κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ποινικὸν νόμον καὶ τῆς Ἑλ-

λαίδος και ὄλων τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν, ἔγκλημα φόνου. Ἐπὶ τὰ χειρότερα δὲ εἶδη τοῦ φόνου. Διότι γίνεται οὗτος προμελετημένως, ἐν εὐρυτάτῃ κλίμακι, ἐντὸς αὐτῆς τῆς οἰκογενείας, τῆς ἀποτελοῦσης τὴν φυσικὴν πηγὴν τῆς ζωῆς, ὑπ' αὐτῶν τῶν συζύγων, οἱ ὅποιοι οὕτω καταντοῦν φονεῖς καὶ παιδοκτόνοι ἀντὶ νὰ εἶναι γονεῖς, ὑπηρετοῦν εἰς τὴν φθορὰν καὶ τὸν θάνατον, ἀντὶ νὰ μεταλαμπαδεύουν τὴν ζωὴν!

Ἡ δευτέρα δὲ ἐκδηλώσις τῆς ἐκφυλιστικῆς ταύτης κακίας εἶναι ἡ *παρεμπόδις τῆς συλλήψεως* τέκνων, ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα «νεομαλθουσιανισμός». Διὰ τῆς πράξεως ταύτης οἱ σύζυγοι ἀρνοῦνται νὰ γίνουν γονεῖς καὶ μεταβάλλουν τὰ σπλάχνα των εἰς ἄγονα καὶ στεῖρα, ματαιώνοντες καὶ καταργοῦντες ἐσκεμμένως τὸν φυσικὸν νόμον τῆς γεννήσεως. Τὸ ἔγκλημα δὲ τοῦτο, τὸ ὁποῖον καὶ κοινωνιολόγοι, ἔξω τοῦ Χριστιανισμοῦ εὐρισκόμενοι, ἐξαγακτήρισαν ὡς «τὴν πλέον ἐπαναστατικὴν πράξιν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἠθικῆς»¹, τὸ ἔγκλημα τοῦτο διεδόθη πλέον εὐρύτατα εἰς τὸν κόσμον ἀπειλεῖ δὲ καὶ τὴν σώφρονα καὶ εἰσεβούσαν Ἑλλάδα.

Εἰς τὰς δύο λοιπὸν ταύτας ἐκδηλώσεις, ἐκάστη τῶν ὁποίων περιλαμβάνει πλείστας καὶ ἀνομολογήτους περιπτώσεις, παρουσιάζεται ἡ μεγάλη αὕτη ἀφύσικος κακία, ἡ ἀποφυγὴ τῆς τεκνογονίας καὶ τεκνοτροφίας.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀλάνθαστος τῶν αἰῶνων πεῖρα διδάσκει, ὅτι πᾶσα παράβασις καὶ ἀνατροπὴ νόμων φυσικῶν ἔχει συνεπειάς, πᾶσα δὲ παρακοὴ ἠθικῶν νόμων, κατὰ τὴν θεόπνευστον βεβαίωσιν τοῦ ἀποστόλου Παύλου, «ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν» (Ἐβρ. 2, 2) διὰ τοῦτο καὶ παράβασις τῶν νόμων οἱ ὅποιοι διέπουν τὴν γέννησιν τῶν ἀνθρώπων, νόμων ὅχι μόνον φυσικῶν ἀλλὰ καὶ ἠθικῶν, δὲν ἦτο δυνα-

---

1. Walter Lippmann, Preface to *Morals* p. 219.

τὸν νὰ μείνῃ ἄνευ συνεπειῶν, ἄνευ τιμωριῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν.

Καὶ αἱ μὲν φυσικαὶ συνέπειαι τῆς παραβάσεως ταύτης διαπιστοῦνται ὑπὸ εἰδικῶν τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης ἀντιπροσώπων, τῶν ὁποίων τὰς γνώμας συγκεφαλαιοῦν δύο ἀπὸ τὰς μεγαλύτερας ἰατρικὰς αὐθεντίας ἐν τῇ γυναικολογίᾳ γράφοντες ὅτι «πᾶσαι αἱ μέθοδοι αἱ παρεμποδίζουσαι τὴν σύλληψιν τέκνων συνεπάγονται βέβαιον κίνδυνον εἰς τὴν ὑγείαν τῆς γυναικός»: διότι λέγουν, «ἡ φύσις δὲν δύναται νὰ ἐμπαίξεται!»¹. Ἐτέρου δὲ ἕτερος διάσημος γυναικολόγος λέγει ὅτι ἡ πράξις αὕτη «δὲν εἶναι μόνον ἐξευτελισμός, ἀλλ' αὐτόχρομα ἢ καταστροφή τοῦ γάμου: κίνδυνος διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ συζύγου καὶ ἔγκλημα κατὰ τῆς συζύγου ἱκανὴ νὰ δημιουργήσῃ **τέλειον ἐκφυλισμὸν τῆς φυλῆς**»². Ἀκόμη δὲ τρομερότεροι εἶναι αἱ συνέπειαι τῶν ἐκτρώσεων, διότι τὸ ἔγκλημα τοῦτο δημιουργεῖ εἰς τὰς μητέρας σοβαρωτάτας ἀσθενείας καὶ δὴ καὶ θάνατον. Ἀρχεῖ νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ μεγάλη θνησιμότης τῶν ὑφισταμένων ἐκτραυσιν μητέρων—κατὰ δεκάδας χιλιάδων ἀπαθνήσκουν κατ' ἔτος εἰς τὰ μεγάλα Κράτη τῆς Εὐρώπης—ἠνάγκασε τοὺς εἰδικοὺς καθηγητὰς νὰ ἀπευθύνουν ἀπελπιστικὰς ἐκκλήσεις πρὸς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἑθνῶν διὰ τὸν περιορισμὸν τοῦ κακοῦ τούτου. Πλήθος δὲ βιβλίων ἐκδίδεται εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀμερικὴν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, διὰ τῶν ὁποίων τονίζεται ἡ ἔνεκα τῶν τρομερῶν τούτων συνεπειῶν τῆς ἀνταρσίας κατὰ τοῦ νόμου τῆς γεννήσεως «φρίκη τῆς φυλετικῆς αὐτοκτονίας» καὶ θεωρεῖται προσεχῆς «ὁ κίνδυνος τοῦ ἐκφυλισμοῦ καὶ τοῦ ἐξαφανισμοῦ ὅλης τῆς λευκῆς φυλῆς».

1. Dr. Sutherland, Some Common Fallacies on Birth Prevention pp. 1—2. Καὶ ὁ Καθηγητὴς Sellheim, Ἐναρκτήριος λόγος εἰς τὸ Συνέδριον τῶν Γερμανῶν Γυναικολόγων (Μάϊος 1929).

2. A. Damm, De Vruchtbaarheid van Huwelyk p. 99.

Ἄλλὰ δὲν εἶναι μικροτέρου λόγου ἄξια αἱ ἠθικαὶ συνέπειαι. Διότι οἱ φυσικοὶ καὶ ἠθικοὶ νόμοι εἶναι ἀλληλένδετοι· αὐτὴ δὲ ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη χαρακτηρίζει τὴν παρεμπόδισιν τῆς τεκνογονίας ὡς «κακίαν παρὰ φύσιν»¹. Ἄμεσος λοιπὸν ἠθικὴ τιμωρία τῆς κακίας ταύτης εἶναι ἡ διατάραξις τῆς συζυγικῆς ἁρμονίας καὶ οἰκογενειακῆς εἰρήνης. Διότι εἰς ὅσας συζύγους διατηρεῖται εὐσυνειδησία τις, δὲν εἶναι δυνατόν τὴν ἁμαρτίαν ταύτην νὰ μὴ παρακολουθῇ ἔσωτερικὴ πάλη, ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως, τοσοῦτον μᾶλλον καθόσον τὸ ἔνστικτον, τῆς γεννήσεως εἶναι καὶ ἠθικὸν ἔνστικτον, βιθῆως ἐρριζωμένον εἰς τὴν ψυχὴν—πολλάκις δὲ ψυχολογικὴ κατὰθλιψις ἢ ὁποῖα ὄχι μόνον καταστρέφει τὴν οἰκογενειακὴν εἰρήνην, ἀλλὰ δημιουργεῖ εἰς τὴν σύζυγον σοβαρὰς νευρικὰς διαταραχάς, ὅπως διεπίστωσε καὶ τὸ κατὰ τὸ 1929 συγκροτηθὲν ἐν Ὁλλανδίᾳ συνέδριον ψυχιάτρων. Ἡ δὲ διαταραχὴ τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου καθίσταται πολὺ μεγαλυτέρα, ὅταν τὸ ἐν ἧ τὰ δύο παιδιὰ, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ σύζυγοι διὰ τοιούτων ἐγκληματικῶν μεθόδων περιώρισαν τὴν γονιμότητά των, ἀποθάνουν, ἢ ἄλλως ἐγκαταλείψουν τοὺς γονεῖς εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποῖαν οὗτοι δὲν δύνανται πλέον νὰ ἐπανορθώσουν τὸ σφάλμα των διὰ νέας τεκνογονίας. Ἄλλ' ἀκόμη μεγαλυτέρα ἠθικὴ τιμωρία τῆς κακίας ταύτης εἶναι ἡ οὐχὶ σπανίως ἐπακολουθοῦσα αὐτὴν **συζυγικὴ ἀπιστία καὶ τὸ διαζύγιον**. Διότι ὁ διὰ τῶν τοιούτων μέσων καθιστάμενος στείρος καὶ ἄγονος γάμος, ἐπειδὴ στερεῖται τοῦ ἠθικωτέρου αὐτοῦ στοιχείου—δηλ. τῆς γεννήσεως καὶ ἀνατροφῆς τέκνων τὰ ὁποῖα στολίζουσι ἀλλὰ καὶ στηρίζουσι τὸν οἰκογενειακὸν βίον—μεταπίπτει εἰς ἔξευτελιστικὴν μορφήν ὑλοφροσύνης. Τὴν ἀλήθειαν δὲ ταύτην δὲν ἀρνοῦνται καὶ οἱ εἰλικρινέστεροι τῶν ἐκ κακῆς ἰδεολογίας ὑποστηρικτῶν τῆς ἀποφυγῆς τῆς τεκνογονίας. Ὁμολογοῦν ὅτι «ὁ ἐλεύθερος ἔρωσ» θὰ εἶναι

1. Dr Sutherland. μνημον. ἔργ. σελ. 1—2.

τὸ φυσικὸν κατάντημα τῶν ἰδεῶν των, καὶ δὲν διστάζουσι
νὰ βεβαιώσουσι ὅτι «τὸ διαζύγιον ἐξώρμησε διὰ τὰ κατα-
στρέψῃ τὸν γάμον»¹. Ἐπὶ πλέον οἱ ἴδιοι ἀναγνωρίζουσι ὅτι
«ἡ δημοσία καὶ ἀπεριόριστος διὰδοσις καὶ διδασκαλία τῆς
χρήσεως τῶν προλαμβανόντων τὴν σύλληψιν μέσων εἶναι
ἐξαχρεώσεις καὶ ἐγκυμονεῖ **συμφορὰν**»².

Δὲν ἀγνοοῦμεν, ὅτι πρὸς δικαιολογίαν τῆς ἀνταρσίας
κατὰ τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ καὶ κατὰ τῶν αἰωνίων νόμων
τῆς ζωῆς, ἀνταρσίας τελομένης διὰ τῆς παρεμποδίσεως
τῆς τεκνογονίας, προβάλλουσι τινὲς τὴν **οἰκονομικὴν ἀνε-
πάρκειαν** τῶν γονέων καὶ τοὺς **ὕγεινοὺς κινδύνους τῆς
μητροτέτης**.

Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν οἰκονομικὴν ἀνεπάρκειαν ἔχομεν
νὰ σημειώσωμεν τὰ ἑξῆς: Ὅτι τὴν τεκνογονίαν τὴν ἀπο-
φεύγουσι ὑπὲρ πάντα ἄλλον αἱ εὐποροῦσαι τάξεις, αἱ ὅποια
βεβαίως δὲν δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσι τοιοῦτον λόγον.
Εἰς τὰς ἄλλας τάξεις γνωρίζομεν καλῶς, ὅτι ὑπάρχει οἰκο-
νομικὴ ἀνεπάρκεια, πολλαχοῦ καὶ ἡ πτωχεία, ἰδιαιτέρως δὲ
κατὰ τὴν περιόδον ταύτην τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως. Ἄλλ’
ἡ πτωχεία καὶ αἱ στέρησεις εἶναι τόσον παλαιαὶ ὅσον καὶ
ἡ ἀνθρωπότης. Οἰκονομικαὶ δὲ κρίσεις, μεγαλύτεραι ἀκόμη
καὶ τῆς σημερινῆς, ἐσημειώθησαν πολλάκις κατὰ τὸν ροῦν
τῶν αἰώνων. Εἰς οὐδεμίαν δὲ ἐποχὴν αἱ οἰκονομικαὶ συν-
θῆκαι ὑπῆρξαν τόσον εἰςνοϊκαί, ὥστε οἱ γονεῖς νὰ μὴ δύ-
νανται νὰ προβάλλουσι τὴν οἰκονομικὴν ἀνεπάρκειαν ὡς
δικαιολογίαν τῆς ἀνταρσίας κατὰ τῆς τεκνογονίας. Ἐν τού-
τοις αἱ προγενέστεραι χριστιανικαὶ γενεαὶ ἔδειξαν ἀξιοθαύ-
μαστον πειθαρχίαν εἰς τὸν νόμον τῆς μεταδόσεως τῆς ζωῆς.
Πάντως ἡ ἀντιμετώπισις καὶ θεραπεία τῆς οἰκονομικῆς
στενοχωρίας ἐνὸς ἔθνους δὲν ἐπιτυγχάνεται ποτε διὰ τῆς φυ-

1. C. U. Drysdale παρὰ R. de Guchteneere, Judgement
on Birth Control, London, 1931, p. 191.

2. Ch. Gore, The Prevention of Conception, p. 20.

λεικῆς αὐτοκτονίας, τὴν ὁποίαν δημιουργεῖ ἡ ἄρνησις τῶν γεννήσεων, ἀλλὰ διὰ τῆς γενικωτέρας βελτιώσεως τῆς ζωῆς.

Ἡ βελτίωσις δὲ αὕτη ἀνήκει πρῶτον μὲν εἰς τὰ Κράτη. Ταῦτα, ἀνταμείβοντα τὰς μεγάλας ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας προσφέρουν αἱ πολύτεκνοι οἰκογένειαι, βοηθοῦν τὰς οἰκογενεῖας ταύτας διὰ τῆς δικαιωτέρας κατανομῆς τῶν φορολογικῶν βαρῶν καὶ διὰ τῆς παροχῆς εἰς αὐτὰς εὐκολιῶν καὶ βοηθημάτων, πολλῶ μᾶλλον ὅτι τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν δαπανῶν τῶν Κρατῶν εἰς χρῆμα καὶ εἰς αἷμα προσφέρουν αἱ πολύτεκνοι οἰκογένειαι. Δεύτερον δὲ ἡ οἰκονομικὴ βελτίωσις ἀνήκει καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον ἄτομον. Διότι εἶναι πλεῖστοι αἱ οἰκογένειαι αἱ δαπανῶσαι ποσὰ μεγάλα εἰς περιττά, εἰς οὐσιαστικῶς ἄχρηστα εἶδη πολυτελείας, εἰς ἀπαιτήσεις τῆς ἀχορτάστου αὐτῆς καὶ τυραννικῆς διὰ τὸν κόσμον θεότητος, ἡ ὁποία λέγεται «μόδα». Ἄρκει νὰ σημειωθῇ ὅτι περὶ τὰ ἑξακόσια δισεκατομύρια δραχμῶν σπαταλῶνται εἰς τὰς διαφόρους χώρας ἑτησίως μόνον διὰ τὸν καλλωπισμόν! Εἶναι δὲ γεγονός λυπηρόν, ὅτι κατ' ἀπομίμησιν εἰς τὴν τοιαύτην σπατάλην διὰ τὰ περιττά, παρακολουθοῦν τὰς εὐπορωτέρας τάξεις καὶ αἱ οἰκονομικῶς ἐξηντημένα καὶ πτωχαὶ οἰκογένειαι.

Ἐὰν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀποφευχθοῦν αἱ τοιαῦται δαπάναι, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ Χριστιανοὶ στηριχθοῦν εἰς τὸν μέγαν ἐκεῖνον παράγοντα τῆς ζωῆς, τὸν ἀνώτερον παντὸς οἰκονομικοῦ παράγοντος καὶ πλούτου, τὴν **ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ**, ἀσφαλῶς ἡ θλίβερά ἀνταρσία κατὰ τοῦ θείου νόμου τῆς γεννήσεως θὰ ἔπαυε. Διότι οἱ Χριστιανοὶ τοῦλάχιστον δὲν θὰ ἔπρεπε ποτε νὰ λησμονοῦν, ὅτι ὁ ἀγαθὸς Πατήρ, ὁ Θεός, εἶναι φυσικῶς ἀδύνατον νὰ ἀδιαφορῆσῃ διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἀθῶων παιδίων, τὰ ὁποῖα αὐτοὶ φέρουν εἰς τὸν κόσμον περὶπαροῦντες εἰς τὸν δημιουργικόν Του νόμον. Καθὼς ἐπίσης δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀγνοοῦν τὴν ἀνεκτίμητον οἰκονομολογικὴν σημασίαν, τὴν

ὁποῖαν ἔχουν διὰ τὸν οἰκογενειάρχην τὸν εὐσεβῆ καὶ αὐτάρχην οἱ θεῖοι λόγοι: «*Ἔστι πορισμὸς μέγας ἢ εὐσέβεια μετ' ἀνιαρκειάς*» (Α' Τιμ. 6,6).

Ὡς πρὸς τοὺς ὑγεινοὺς κινδύνους τῆς μητρότητος ὑπενθυμιζομεν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τὰ ἑξῆς: Ὅτι οἱ πραγματικοὶ κίνδυνοι τῆς ὑγείας ἐκ τῆς παιθαρχίας εἰς τὸ ἱερὸν καθῆκον τῆς μητρότητος δὲν εἶναι οἱ μοναδικοὶ κίνδυνοι, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἀποφυγὴ τῶν γεννήσεων νὰ ἔξασφαλίσῃ εἰς τὴν σύζυγον ἄκραν ὑγείαν καὶ μακροβιότητα. Διότι—ὡς ἐσημειώσαμεν καὶ προηγουμένως—εἶναι ἀσυγκρίτως μὲν ἐπικινδυνωδεστέρα εἰς τὴν ὑγείαν τῆς συζύγου ἢ ἀποφυγὴ τῆς τεκνογονίας, πλείστοι δὲ ἄλλοι κίνδυνοι τῆς ὑγείας καὶ τῆς ζωῆς, ἄσχετοι πρὸς τὴν μητρότητα, ἐλλοχεύουν ἀνὰ πᾶν βῆμα τῆς ζωῆς καὶ ἀπειλοῦν πάντα ἀνθρώπον. Ἀλλὰ ἐκτὸς τούτου θέλομεν νὰ ὑπενθυμίσωμεν ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς Χριστιανοὺς συζύγους, ὅτι πᾶν καθῆκον ἔχει καὶ τοὺς κινδύνους του, ἀποφεύγων δὲ ὁ Χριστιανὸς τὸ καθῆκον ἕνεκα τῶν κινδύνων θὰ ὑποπέσῃ εἰς μεγαλυτέρους καὶ καταστρεπτικούς· ὅτι πᾶς Χριστιανὸς καλεῖται εἰς τὸν βίον αὐτὸν νὰ σηκώσῃ καὶ ἓνα σταυρὸν, τοιοῦτος δὲ εἶναι διὰ τοὺς συζύγους ἡ πατρῷς καὶ ἡ μητρῷς· ὅτι εἶναι ἰδιαιτεροῦς κλῆρος τῆς γυναικὸς ἢ διὰ τῆς πρώτης τοῦ Θεοῦ ἀφορίσεως ὁρισθεῖσα μετὰ τὴν παρᾶβασιν τῆς Εὕας κατάστασις, τὸ νὰ γεννᾷ τὰ τέκνα της ἐν μέσῳ λύπης καὶ πόνων καὶ θυσιῶν. Ἀλλ' ἐκ παραλλήλου ὁ Χριστιανισμὸς ἔδωκε μέγιστον ἀντίτροπον, ἀνεκτίμητον ἀμοιβὴν εἰς πᾶσαν Χριστιανὴν σύζυγον, ἢ ὁποῖα ὡς πιστὴ καὶ ἀληθινὴ Χριστιανὴ λαμβάνει ὅλα τὰ συνοδεύοντα τὴν τεκνογονίαν βάρη: «*Ἡ γυνή, λέγει, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος σωθήσεται διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν (οἱ σύζυγοι) μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης*». (Α' Τιμ. 2,15).

Δὲν παραλείπομεν δὲ νὰ καταστήσωμεν γνωστὸν εἰς τοὺς συζύγους, ὅτι εἰς περιστάσεις ἔξαιρετικῶς δυσκόλους, κατὰ τὰς ὁποίας ἐπιβάλλεται ἀναποφεύκτως ἡ ἀποφυγὴ τῆς

τεκνογονίας, τὸ μόνον μόνιμον μέσον εἶναι ἢ δι' *ἐγκρατείας ἀποχῆ ἀπὸ τῶν γενετησίων συζυγικῶν σχέσεων*. Τὸ μέσον τοῦτο, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτῇ ἢ ἰατρικῇ ἐπιστήμῃ συνιστᾷ¹, φαίνεται μὲν αὐστηρόν καὶ ἀκατόρθωτον, ἀλλὰ φαίνεται τοιοῦτον μόνον εἰς τοὺς μὴ Χριστιανούς, μόνον εἰς τοὺς ζῶντας κατὰ σάρκα καὶ οὐχὶ κατὰ πνεῦμα. Εἰς τοὺς ἀληθινοὺς Χριστιανούς εἶναι δυνατόν. Διότι γενικῶς μὲν «καρπὸς τοῦ Πνεύματος», τὸ ὁποῖον οἱ ἀληθινοὶ Χριστιανοὶ λαμβάνουν, εἶναι «ἡ ἐγκράτεια», λέγει ὁ θεόπνευστος ἀπόστολος Παῦλος· (Γαλατ 5,2.2), εἰδικώτερον δὲ οἱ εὐσεβεῖς σύζυγοι λαμβάνουν ἀπὸ Θεοῦ τὴν χάριν διὰ τὰ ἀντιμετωπίζουσαν τὰς δυσκόλους περιστάσεις τῆς συζυγικῆς ζωῆς, χάριν ἱκανοῦσαν εἰς θυσίας καὶ ἀνταπείρωσιν. Τοῦτο εἶναι ἀλήθεια βεβαιοτάτη, ἐπικυρωθεῖσα ὑπὸ τῆς παλαιότερας καὶ τῆς συγχρόνου πείρας.

Ἵνα διαφωτίσωμεν τοὺς Χριστιανούς περισσότερον ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου καθήκοντος τῆς τεκνογονίας, τὸ ὁποῖον ἀρνεῖται ἡ σημερινὴ ἀνόμαλος καὶ τεταραγμένη ἐποχὴ, σημειοῦμεν ὀλίγας γραμμὰς ἀφ' ἑνὸς μὲν περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ γάμου, ἀφ' ἑτέρου δὲ περὶ τῶν βαθυτέρων αἰτίων, τὰ ὁποῖα προὐκάλεσαν τὴν κατὰ τοῦ καθήκοντος τούτου ἀνταρσίαν.

Βασικὴ πλάνη, τῆς ὁποίας ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τῆς τεκνογονίας ἀνταρσία, εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας ἔχασε τὴν συνείδησιν τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς. Διότι ὡς τοιοῦτον σκοπὸν ἔθεσε τὴν ἐγωϊστικὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἡδονῶν τοῦ κόσμου, ἐνῶ σκοπὸς τῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἐκτέλεσις τοῦ καθήκοντος. Σκοπὸς δὲ τοῦ γάμου, εἶναι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἢ διὰ τῆς τεκνογονίας μετάδοσις καὶ διαιώνισις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀμοιβαία τῶν συζύγων βοήθεια καὶ ἠθικὴ συμπλήρωσις, διὰ τῆς ἐνότητος ψυχῶν καὶ καρδιῶν τελουμένη. Διὰ τοῦτο κατὰ τὴν δη-

1. R. de Guetheneere, μνημ. ἔργ. σ. 166.

μιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου «εἶπε Κύριος ὁ Θεός· οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον· ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς· καὶ **εὐλόγησεν αὐτούς ὁ Θεὸς λέγων, αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε**» (Γεν. 1.28). Εἶναι δὲ προφανές, ὅτι ἡ εὐλογία αὕτη τοῦ Θεοῦ πρὸς τεκνογονίαν εἶναι ἐντολὴ Αὐτοῦ καὶ νόμος αἰώνιος καὶ ἀκατάλυτος. Ἄλλὰ καὶ ἡ Ἐπιστήμη, τὰ πράγματα ἐρευνῶσα, ἀντιλαμβάνεται καὶ ἀποφαινεται, ὅτι «ἡ μητρότης εἶναι κανονικὴ καὶ **φυσιολογικὴ λειτουργία τῆς γυναικὸς** καὶ ὁ **φυσικὸς σκοπὸς τοῦ γενετησίου κύκλου**»¹. Διὰ τοῦτο δὲ ὁ μὲν γάμος ὑψώθη εἰς μυστήριον τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἐξαίρετος εἰς αὐτὸν ἀπενεμήθη σημασία διὰ τῶν θεοπνεύστων ἐκείνων λόγων τοῦ ἀποστόλου Παύλου, διὰ τῶν ὁποίων οὗτος σχετίζει στενῶτατα τὸν γάμον πρὸς τὸ «μέγα μυστήριον» τῆς ἐνώσεως τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας (Ἐφ. ὅ. 23, 31, 32). Τὰ δὲ τέκνα ἐθεωρήθησαν ἀνεκὰθεν ὡς θεῖα δῶρα, εὐλογία Θεοῦ «Οὕτως εὐλογηθήσεται ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον» ὅταν εἶναι «ἡ μὲν γυνὴ του ὡς ἄμπελος εὐθινοῦσα ἐν ταῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας του, οἱ υἱοὶ του ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν κύκλω τῆς τραπέζης του, ἴδη δὲ υἱοὺς τῶν υἱῶν του», λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ τοῦ Ψαλμοῦ (Ψαλμ. 127,3).

Πρέπει δ' ἐπίσης νὰ γνωρίζουν οἱ εὐσεβεῖς Χριστιανοί, ὅτι ἡ βαθυτέρα αἰτία καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἀνταρσίας κατὰ τοῦ φυσικοῦ νόμου τῆς γεννήσεως εἶναι ἡ ἐχθρότης κατὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ ἠθικῆς. Διὰ τοῦτο ἡ κίνησις κατὰ τῆς τεκνογονίας τόσον εἰς τὴν Εὐρώπην ὅσον καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὑπῆρξεν ἔργον τῆς προπαγάνδας τῶν λεγομένων «ἀθεϊστῶν». Τοῦτο ὁμολογοῦν καὶ συγγραφεῖς

1. D. Petit Dutailis, troubles fonctionnels et dystrophies en Gynecologie, Paris 1929. p. 337. Πρβλ. καὶ Guchteneerer ἐνθ. ἀνωτ. 129).

ἔξω τοῦ Χριστιανισμοῦ εὐρισκόμενοι¹ οἷτινες βεβαιώνουν διὲν ἢ κατὰ τῶν γεννήσεων προπαγάνδα «εἶναι κλάδος εὐρυτάτης κινήσεως, ἡ ὁποία ἔργον ἔχει νὰ καταστρέψῃ τὴν παραδεδομένην ἠθικὴν». Συνήργησαν δὲ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο τῆς προπαγάνδας ἡ νεωτέρα λογοτεχνία, τὸ θέατρον, ὁ κινηματογράφος, διδάσκοντα ἐντέχνως τὴν ἀποφυγὴν μὲν τῶν οἰκογενειακῶν καθηκόντων καὶ ἀρετῶν, ἐξυμνοῦντα δὲ τὸ διαζύγιον καὶ τὴν ζωὴν τῶν ἀπολαύσεων. Καθὼς ἐπίσης σπουδαίως συνετέλεσαν αἱ λεγόμεναι «φεμινιστικαὶ» ἰδέαι, αἱ ὁποῖαι μαζὺ μὲ τὴν οἰκονομικὴν καὶ πολιτικοκοινωνικὴν χειραφέτησιν τῆς γυναικός, ἐξήτησαν καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ καθήκοντος τῆς μητρότητος χειραφέτησιν· διότι τὴν διδάσκουν «ν' ἀποφεύγῃ τὴν μητρικὴν δουλείαν, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν καὶ ὁ ἄνδρας εἶναι ἀπῆλλαγμένος»!

Θεωροῦντες ἐπαρκῆ τὰ σημειωθέντα ἄνωτέρω, ἵνα καταδειχθῇ τὸ μέγεθος τοῦ ἐγκλήματος τούτου, τὸ ὁποῖον διαπραίττειται κατὰ τῆς οἰκογενείας, κατὰ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς, κατὰ τοῦ ἁθωωτέρου καὶ ἱερωτέρου τῆς ἀνθρωπίνης οἰκογενείας προσώπου, δηλ. κατὰ τοῦ παιδιοῦ, ἀπειθυνομένη ἤδη πρὸς τοὺς αἰδεσιμωτάτους ἱερεῖς πρωτίστως, καὶ ἰδιαιτέρως πρὸς τοὺς ἀσκούντας τὸ ὑπόβλημα τοῦ πνευματικοῦ Πατρός, τοῦ διακονοῦντος εἰς τὸ μυστήριον τῆς Ἐξομολογήσεως. Ὑπενθυμίζομεν εἰς αὐτοὺς ὅτι *ἐνιαία καὶ ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων κατέρχεται μέχρις ἡμῶν ἡ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας, ἡ διδασκουσα διὲν ἢ ἀποφυγῇ τῶν τέκνων εἶναι πρᾶξις παράνομος καὶ ἐσκεμμένη ἀνίσιαισις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ*. Ἐὰν δὲ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ἑτερόδοξοι Ἐκκλησίαι προσεπάθησαν νὰ μὴ ἀποστοῦν τῆς παραδόσεως ταύτης, πολλῶ μᾶλλον ἐπιβάλλεται αὐστηρὰ προσήλωσις εἰς ἡμᾶς τοὺς Ὀρθοδόξους, τοὺς ἀκλινεῖς τηρητὰς τῶν ἀρχήθεν παραδεδομένων δογματικῶν καὶ ἠθικῶν ἀληθειῶν.

1. Ὅπως ὁ ἀγνωστικιστὴς ἀμερικανὸς κοινωνιολόγος Walter Lippmann, μνημον. ἔργον, σελ. 291.

Δὲν ἀγνοοῦν οἱ σεβάσμιοι ἱερεῖς, ὅτι πᾶσα μὲν παράβησις ἱερατικοῦ καθήκοντος δημιουργεῖ εἰς τὸν ἱερέα βλατίαν εὐθύνην καὶ ἐνδέχεται νὰ προκαλέσῃ ποινὰς ἐξ ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἐξηγγεῖλε ὁ Κύριος (ἰδὲ Ματθαίου 24. 48—51 καὶ Λουκᾶ 11. 45,46) κατὰ τοῦ κακοῦ οἰκονόμου (οἰκονόμοι δὲ τῶν Μυστηρίων εἶναι οἱ ἱερεῖς). Ἄλλ' ἡ διαγωγὴ τοῦ πνευματικοῦ, ὅστις περὶ τοῦ ζητήματος τῆς τεκνογονίας φρονεῖ ἀντίθετα πρὸς ὅσα ἡ ἀλήθεια τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας διδάσκει, καὶ ὅπωςδήποτε συγκατατίθενται εἰς τὴν ἀνταρσίαν, τὴν ὁποίαν διαπράττουν οἱ δι' οἰωνδήποτε μεθόδων ματαιοῦντες τὴν σύλληψιν καὶ τὴν γέννησιν τέκνων γονεῖς, ὑπάγεται εἰς τὰ μεγάλα καὶ ἐγκληματικά σκάνδαλα, διὰ τὰ ὁποῖα ἡ εὐθύνη τοῦ ἱερέως εἶναι τρομερά. Δι' αὐτὸν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐφαρμοζοῦν οἱ λόγοι ἐκεῖνοι τοῦ Κυρίου «ὁδηγοὶ εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὀδηγῇ, ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται». (Ματθ. 15. 14).

Ἀπευθυνόμεθα δεύτερον πρὸς τοὺς ἰατρούς, καὶ διὰ τὸν περὶ τὰ μαιευτικά καὶ γυναικολογικά ἀσχολούμενον κλάδον ἰατρῶν. Γνωρίζουν οὗτοι, ὅτι ἀσκοῦν ἔργον ὑψηλὸν καὶ ἄξιον πάσης τιμῆς· διότι συνεργοῦν μὲν εἰς τὴν ἐκμαίευσιν τῆς ζωῆς—καθιστάμενοι οὕτως ἐν τινι μέτρῳ συνεργάται τοῦ Δημιουργοῦ—εἶναι δὲ οἱ φυσικώτεροι μετὰ τοῦς γονεῖς προστάται τῆς ἀθωωτέρας ἡλικίας, τῆς παιδικῆς, καὶ οἱ σπουδαιότεροι ἐργάται εἰς τὴν συντήρησιν ἀνθρώπινης ζωῆς καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς υγείας. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς παραγγέλλει τιμὴν πρὸς τοὺς ἰατρούς: «Τίμα τὸν ἰατρόν», λέγει, καὶ γὰρ αὐτὸν ἔκτισε Κύριος· καὶ αὐτὰς ἔδωκεν ἀνθρώποις ἐπιστήμην ἐνδοξάξασθαι ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ». Ἄλλὰ καὶ οἱ ἰατροὶ δὲν πρέπει, ὡς τινες ἐξ αὐτῶν πράττουν δυστυχῶς, νὰ λησμονοῦν τὸν ὑψηλὸν τοῦτον προορισμὸν των καὶ νὰ παίζουσι ρόλον ἐμμέσου φονέως, διενεργοῦντες ἐκτρώσεις ἢ ὅπωςδήποτε διευκολύνοντες τὴν ματαίωσιν τῆς συνεχίσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διὰ τῆς

παρεμποδίσεως τῆς συλλήψεως καὶ τεκνογονίας. Ἄς σκεφθοῦν ὅτι ὁ μὲν Ἰπποκράτης, καίτοι ἔζησεν εἰς εἰδωλοατρικὴν ἐποχὴν, ἐβεβαίωσεν: «ἀγνὸν καὶ ὁσίως διατηρήσω τὸν βίον τὸν ἑμὸν καὶ τὴν τέχνην τὴν ἑμήν», ἀπηγόρευε δὲ εἰς τοὺς μαθητάς του τὰς ἐκτρώσεις καὶ ἔθεσεν εἰς τὸν ὄρκον τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι δὲν θὰ δώσουν εἰς γυναῖκα «πεσσοὺν φθόριον». Αὐτοὶ δέ, ὡς χριστιανοὶ ἰατροί, ἔδωκαν ὄρκον ὅτι θὰ χρησιμοποιήσουν τὴν ἐπιστήμην των «εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ σωτηρίαν ἀνθρώπων». Πῶς λοιπὸν κατόπιν τούτου, χριστιανοὶ ἰατροὶ αὐτοί, καταβιβάζουν τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν συνείδησίν των εἰς τόσον εὐτελὲς καὶ ἐγκληματικὸν ἐπίπεδον;

Ἀπευθυνόμεθα τέλος πρὸς τὸν πιστὸν λαόν. Τὸν βεβαίουμεν, ὅτι ὁ γάμος δὲν εἶναι ἀπλῆ σαρκικὴ ἔνωσις ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἀλλὰ κλήσις τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς συζύγους νὰ γίνουν γονεῖς, ὅτι τὰ τέκνα δὲν εἶναι ἀπλῶς φυσικὸς καρπὸς τῆς γνησίας συζυγίας, ἀλλὰ δῶρα καὶ εὐλογία Θεοῦ πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ δόξα δι' αὐτούς, διότι διὰ τῆς γεννήσεως αὐτῶν οἱ γονεῖς γίνονται ὄργανα τοῦ Θεοῦ καὶ συνεργοὶ Αὐτοῦ εἰς τὸ μέγα ἔργον τῆς δημιουργίας, ὅτι πᾶν τέκνον εἶναι διὰ μὲν τὸ Κράτος ὁ δυνάμει πολίτης, διὰ δὲ τὴν Ἐκκλησίαν ὁ δυνάμει ἅγιος καὶ τέκνον τοῦ οὐρανίου Πατρὸς.

Διαμαρτυροῦμεθα ἐντόνως καὶ καταδικάζομεν ἀπολύτως πᾶσαν μέθοδον τοῦ μολύνοντος τὸν ἀγνὸν οἰκογενειακὸν βίον «νεομαλθουσιανισμοῦ», ὁ ὁποῖος ματαιώνει τὴν σύλληψιν διὰ λόγους ἐγωϊστικούς, ἀνέσεων καὶ ἀπολαύσεων, πολλῶν δὲ μᾶλλον τὴν ἐκτρωσιν· διότι αἱ φονικαὶ πράξεις αὗται εἶναι ἔσκεμμένη ἀντίστασις κατὰ τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνταρσία κατὰ τῶν νόμων Αὐτοῦ. Πᾶσα δὲ τούτῃ ἀνταρσία εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ τιμωρηθῇ ὑπ' Αὐτοῦ, ὡς δεικνύει τόσον τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀνάν, τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐθανάτωσε διὰ τὸν λόγον ἀκριβῶς τοῦτον, ὅσον καὶ ἡ βεβαιότης τοῦ θείου Παύλου, ὁ ὁποῖος λέγει ὅτι ἡ τε-

κνογονία εἶναι μέσον σωτηρίας διὰ τοὺς πιστοὺς συζύγους, ἄρα δὲ ἀπώλειαν τῆς σωτηρίας ἀποτελεῖ ἡ ἔσκεμμένη παρεμπόδις αὐτῆς.

Δὲν ἀγνοοῦμεν τὴν τάξιν τῶν γονέων ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἀντιμετωπίζουσι μεγάλην δυσκολίαν ἐν τῷ συζυγικῷ τῶν βίῳ, εἴτε διότι σύρουν οἰκονομικὰ βάρη δυσβάστακτα, εἴτε διότι ἡ τεκνογονία συνεπάγεται ἀμεσώτατον κίνδυνον διὰ τὴν ζωὴν τῆς συζύγου. Τρέφομεν βαθεῖαν πρὸς αὐτοὺς συμπάθειαν. Κάμνομεν ὅμως ἔκκλησιν πρὸς αὐτοὺς νὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐν τῇ ζωῇ τῇ οἰκογενειακῇ, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀτομικῇ, καλούμεθα νὰ σηκώσωμεν σταυρὸν, νὰ ὑποφέρωμεν δοκιμασίας, ἀλλὰ πρέπει νὰ τρέφωμεν πλήρη ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, τὴν καθιστῶσαν ἡμᾶς ἱκανοὺς νὰ βαστάσωμεν τὸ βάρος τοῦ σταυροῦ. Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις καθῆκον ἔχουν οἱ σύζυγοι νὰ ἐγκρατεύωνται ὡς καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις τὰς ὁποίας ὑπέδειξεν ὁ Ἅπ. Παῦλος τῆς πρὸς καιρὸν ἐγκρατείας τῶν συζύγων χάριν τῆς νηστείας καὶ τῆς προσευχῆς (Α΄ Κορινθ. 6, 1—6). Ἡ ἐγκράτεια ἀποτελεῖ διὰ τοὺς συζύγους τὸ μόνον νόμιμον μέσον ἀποφυγῆς τῆς τεκνογονίας, ὅταν πραγματικῇ παρουσιάζεται διὰ τὴν ἀποφυγὴν αὐτῆς ἀνάγκη.

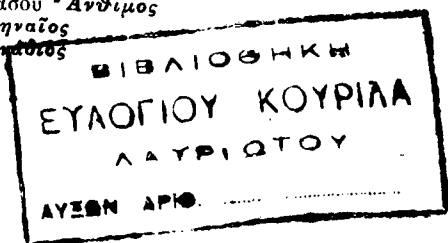
Ἄς εἶναι δὲ βέβαιοι οἱ χριστιανοὶ σύζυγοι ὅτι αὐτοκυριαρχοῦμενοι καὶ ὑποτασσόμενοι οὐχὶ εἰς τὰς ἀτάκτους ὁρμὰς τῆς σαρκός, ἀλλ' εἰς τὸν θεῖον νόμον, ζῶντες οὐχὶ ὡς σαρκικοὶ ἀλλ' ὡς πνευματικοὶ ἄνθρωποι, στέργοντες, χάριν τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς ὑψηλῆς καὶ ἡθικῆς ἐννοίας τοῦ γάμου, τὸ βάρος τῆς ἐγκρατείας θὰ μεταβάλλουν δι' αὐτῆς τὸν σταυρὸν εἰς στέφανον καὶ εὐλογίαν ἐκ μέρους τοῦ πρώτου Σταυροφόρου, τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἶη μετὰ πάντων ἡμῶν. Ἀμήν.

† Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Πρόεδρος

† Ὁ Μαρωνείας καὶ Θάσου Ἀνθίμος

† Ὁ Κασσανδρείας Εἰσηγητὸς

† Ὁ Θεσσαλονίκης Γεννάδιος

- † 'Ο Ἰωαννῖνον *Σπυρίδων*
- † 'Ο Μαντινείας καὶ Κυνουρίας *Γερμανός*
- † 'Ο Πατρῶν *Ἀντώνιος*
- † 'Ο Μυτιλήνης *Ἰάκωβος*
- † 'Ο Κίτρους *Κωνσταντῖνος*
- † 'Ο Ζιχνῶν *Ἀλέξανδρος*
- † 'Ο Ἐδέσσης *Κωνσταντῖος*
- † 'Ο Φιλίππων-Νεαπόλεως *Χρυσόστομος*
- † 'Ο Βερροίας καὶ Ναούσης *Πολύκαρπος*
- † 'Ο Φθιώτιδος *Ἀμβρόσιος*
- † 'Ο Εἰάνθης *Ἰωακείμ*
- † 'Ο Χίου *Ἰωακείμ*
- † 'Ο Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγ. Ὁρους *Σωκράτης*
- † 'Ο Σισανίου καὶ Σιατίστης *Διόδωρος*
- † 'Ο Ὑδρας, Σπετσῶν, Αἰγίνης *Προκόπιος*
- † 'Ο Θηβῶν καὶ Λεβαδείας *Δυνέσιος*
- † 'Ο Ἄρτης *Σπυρίδων*
- † 'Ο Σάμου καὶ Ἰκαρίας *Εἰρηναῖος*
- † 'Ο Γρεβενῶν *Γεωργίος*
- † 'Ο Σερβίων καὶ Κοζάνης *Ἰωακείμ*
- † 'Ο Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας *Ἱερόθεος*
- † 'Ο Δράμας καὶ Φιλίππων *Βασίλειος*
- † 'Ο Τρίκης καὶ Σταγῶν *Πολύκαρπος*
- † 'Ο Σπάρτης *Διονύσιος*
- † 'Ο Ἀλεξανδρουπόλεως *Ἰωακείμ*
- † 'Ο Ἐλασσῶνος *Κυλλινικός*
- † 'Ο Ἀργολίδος *Ἱερόθεος*
- † 'Ο Παραμυθίας *Γεώργιος*
- † 'Ο Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου *Κύριλλος*
- † 'Ο Μηθύμνης *Διονύσιος*
- † 'Ο Κορινθίας *Δαμασκηνός*
- † 'Ο Λαοῖσης *Δωρόθεος*
- † 'Ο Χαλκίδος *Γρηγόριος*
- † 'Ο Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας *Ἀνδρέας*
- † 'Ο Καρυστίας *Παντελεήμων*
- † 'Ο Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου *Φιλάρετος*
- † 'Ο Δημητριάδος *Ἰωακείμ*
- † 'Ο Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας *Θεόκλητος*
- † 'Ο Θήρας *Ἀνθίμος*
- † 'Ο Φλωρίνης *Βασίλειος*
- † 'Ο Σιδηροκάστρου *Βασίλειος*
- † 'Ο Λευκάδος καὶ Ἰθάκης *Δημήτριος*
- † 'Ο Κεφαλληνίας *Γερμανός*
- † 'Ο Ζακύνθου *Χρυσόστομος*
- † 'Ο Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως *Προκόπιος*
- † 'Ο Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος *Ἰάκωβος*
- † 'Ο Παροναξίας *Χερουβείμ*
- † 'Ο Νικοπόλεως καὶ Προβέξης *Ἀνδρέας*
- † 'Ο Ναυπακτίας *Γερμανός*
- † 'Ο Φωκίδος *Ἀθανάσιος*
- † 'Ο Οἰτύλου, Οἰτύλου, Κυθήρων *Προκόπιος*

